

OTDT Elnökség

ÁLTALÁNOS IRÁNYMUTATÁS

a mesterséges intelligencia etikus használatára

A TDK-k és az OTDK a magyar felsőoktatás azon kutatóinak közössége, akik a tudomány etikus művelésében is példát mutatnak és felelősséget vállalnak. Jelen iránymutatás célja elsősorban az, hogy értelmezze és támogassa a mesterséges intelligencia etikus használatát a pályamunkák elkészítésében és értékelésében.

A mesterséges intelligencia (MI) generatív alkalmazásai a gépi tanulás segítségével képesek új tartalom előállítására, illetve feldolgozására, így az MI-t egyre szélesebb körben használjuk a tudományos kutatások és a művészeti alkotások területén is.

A TDK és az OTDK pályamunka alapvető követelménye, hogy az a szerző (szerzők) szellemi alkotásának minősüljön. Ha az MI használata olyan mértékben határozza meg a pályamunka minőségét, hogy az már nem tekinthető a szerző szellemi alkotásának, akkor a pályamunka nem felel meg a TDK alapvető szakmai és etikai követelményének.

A szerző szellemi alkotása emberi alkotás, a szerző szellemi teljesítményének és gondolkodásának eredménye. Ugyanakkor az MI által előállított tartalom is részét képezheti az ember szellemi alkotásának vagy más módon támogathatja azt. Az emberi szellemi alkotás és az MI által előállított tartalom világos elhatárolása, megkülönböztetése az etikus MI használat feltétele és az emberi szellemi alkotás integritásának védelmét is szolgálja.

Az MI etikus használatának alapfeltétele a transzparencia. Eszerint a szerző a szellemi alkotáson (dolgozat, előadás, prezentáció) köteles világosan meghatározni az MI által előállított tartalomrész, illetve meghatározni mely tartalomrész megalkotásában használta az MI-t támogató eszközként vagy funkcióként, továbbá megjelölni az MI használatának pontos célját.

A 38. OTDK-n a felhasznált MI-t az utólagos azonosításra alkalmas módon külön nyilatkozatban kell megjelölni az OTDK-ra nevezés során az OTDT online rendszerében (a nyilatkozatot a bírálók és a zsűritagok a pályamunkához kapcsolódóan tudják majd megtekinteni). A nyilatkozatban fel kell tüntetni az érintett tartalomrész, a felhasználás célját, a prompt (az MI felkérdezés) rövid tartalmát, a felhasznált MI alkalmazás (modell, verzió) nevét és a letöltés napját. Az OTDK prezentációban az MI használatára a ppt-ben kell hivatkozni.

A felhasználás célja lehet például (ez a felsorolás csak példákat tartalmaz, a funkció másként is meghatározható):

- irodalomgyűjtés vagy -elemzés,
- tartalmi kivonat készítése publikációról,

- kutatási tematika-rendszerzés,
- adattisztítás és adatfeldolgozás,
- mintázatfelismerés,
- statisztikai elemzés támogatása,
- szövegalkotás támogatása,
- nyelvi javítás (nyelvtani, stilisztikai, koherencia),
- nyelvi fordítás,
- ábra- és táblázatgenerálás,
- képalkotás, retusálás,
- kutatási kérdések generálása,
- egyéb.

Amennyiben a szerző azért nem tüntette fel az MI használatát, mert nem tudta, hogy egy informatikai művelet során MI szoftvert használ, az értékelés során ezt a tényt figyelembe kell venni és mérlegelni kell, hogy a szerzőtől az eset összes körülményei alapján az MI azonosítása milyen mértékben volt elvárható.

Az MI etikus használatának mérlegelésére a pályamunkát értékelő zsűritagok (bírálok) jogosultak.

Az iránymutatás a pályamunkák bírálatára is vonatkozik azzal, hogy a bírálók részéről etikátlannak minősül, ha a szakmai bírálat megállapításai az MI-től származnak.

Az OTDT elnöksége az iránymutatást annak tudatában teszi közzé, hogy az MI használatának utólagos ellenőrzését, szűrését célzó technológiai alkalmazások, illetve szoftverek (AI-detektorok) még nem adnak biztos eredményt, legfeljebb az MI használatának gyanúját vethetik fel. A pályamunkák értékelése (bírálata) során ezek alkalmazása nem elvárás, de nem is kizárt.

Az iránymutatás alkalmazását a tudományterületi szekciók felhívása további speciális rendelkezésekkel támogathatja.

2025.10.03.